

POTRES I BAŠTINA Znatna oštećenja na graditeljskoj baštini i zgradama sa statusom

Unutrašnjost katedrale u Sisku

Teško stradala Glazbena škola

U potresu je teško stradala i Glazbena škola Frana Lhotke u Sisku. Ovim povodom Škola je uputila apel za pomoć da se zgrada stara 140 godina što prije obnovi. Glazbena škola Frana Lhotke Sisak kao središte glazbenog obrazovanja i kulture, kako danas tako i kroz svoju povijest, okupljala je glazbene pedagoge, stvarala glazbenu publiku, odgajala generacije glazbenika od kojih su mnogi postigli zavidne uspjehe kako na hrvatskoj, tako i na europskoj i svjetskoj glazbenoj sceni i ime Siska i Glazbene škole pronijeli diljem svijeta.

Glazbena škola Frana Lhotke u Sisku

Razaranja i teška ošt potresa pretrpjela su

Ministarstvo kulture i medija donijelo je Odluku o provođenju hitnih mjera zaštite i provedbi popisa štete na nepokretnim i pokretnim kulturnim dobrima prouzročene potresom 28. i 29. prosinca

Kim CUCULIĆ

ZAGREB Slijedom potresa koji se dogodio i uzrokovao razaranja i teška oštećenja na kulturnoj baštini, Ministarstvo kulture i medija donijelo je Odluku o provođenju hitnih mjera zaštite i provedbi popisa štete na nepokretnim kulturnim dobrima u Republici Hrvatskoj prouzročene potresom 28. i 29. prosinca 2020. godine, kao i Odluku o provođenju hitnih mjera zaštite i provedbi popisa štete na pokretnim kulturnim dobrima i pokretnoj kulturnoj baštini.

Kako se navodi u izvješću Ministarstva kulture i medija, niz potresa koji su zadesili područje Sisačko-moslavačke županije doveli su do

oštećenja na graditeljskoj baštini i zgradama sa statusom pojedinačno zaštićenog kulturnog dobra.

Pregled nastradale baštine

Ministarstvo je odmah pristupilo prvom pregledu stradale baštine, a popis šteta na nepokretnim i pokretnim kulturnim dobrima utvrđivat će se prema metodologiji koja se koristila u ožujku 2020. godine kada je potres pogodio područje Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije i Zagrebačke županije. S utvrđivanjem popisa šteta započeo će se 11. siječnja, a angažirani su konzervatori iz cijele Hrvatske. U Sisačko-moslavačkoj, ali i svim ostalim županijama u kojima su evidentirane štete

na kulturnim dobrima obavljen je prvi pregled stradale baštine i svih nepokretnih spomenika te zbirke i inventara koji su sigurni za pristup.

S obzirom na to da su se podrhtavanja osjetila i u Zagrebu, u koordinaciji s Gradskim zavodom za zaštitu spomenika kulture i prirode obilaze se i objekti u Zagrebu koji su teško oštećeni u potresu u ožujku kako bi se utvrdilo je li došlo do novih oštećenja. Ministarstvo je u procesu formiranja stručnog tima koji će pripremiti podlogu za valorizaciju i pristup obnovi. Uspostavljena je koordinacija sa Stožerom civilne zaštite i komunalnim službama, koji će započeti uklanjati ruševine te su dogovorena postupanja vezano za deponiranje

EVAKUACIJA

Do sada su utvrđena oštećenja na 8 pojedinačno zaštićenih zbirki, koje se trenutno ne mogu evakuirati te 4 zbirke za koje je evakuacija moguća

djelova zaštićenih zgrada.

Trenutno su u postupku izrade planovi za evakuaciju pokretnih kulturnih dobara na lokacijama koje su sigurne za pristup. Službe za zaštitu kulturne baštine u koordinaciji sa Stožerom civilne zaštite evakuirat će najugroženija kulturna dobra kada se za to

steknu uvjeti. U pripremi evakuacije pokretnih kulturnih dobara uz djelatnike Službe za zaštitu kulturne baštine sudjeluju i djelatnici Hrvatskog restauratorskog zavoda, muzealci i arhivisti. Sakralna baština evakuirat će se u prostore sisačke biskupije, a ostale pokretne zbirke u Gradski muzej Sisak. Pokrenuti su radovi na hitnoj sanaciji zgrade Gradskog muzeja u Sisku kako bi se mogla prihvatiti i pohraniti sva ostala grada.

Najteže stradala Petrinja

Na području Sisačko-moslavačke županije oštećene su povijesne gradske jezgre Siska, Petrinje, Gline, Kostajnice te gotovo sva pojedinačno zaštićena kulturna dobra na području županije. Posebno teško su oštećene crkve s velikim oštećenjima konstrukcije, djelomičnim ili potpunim urušavanjem. Ukupno je prema dosadašnjim podacima stradalo oko 50 sakralnih građevina crkava, kapela, župnih dvorova...

Od kulturno-povijesnih cjelina najteže je stradala

povijesna jezgra Petrinje, u kojoj različiti stupanj oštećenja imaju sve kuće od ukupno 527 zgrada u jezgri. Štete se kreću od vrlo teških do razornih oštećenja, a sve pojedinačno zaštićene zgrade u Petrinji teško su stradale. Karakter oštećenja u Sisku i Glini sličan je oštećenjima nastalim u Zagrebu, a od ukupno 1.188 kuća u povijesnoj jezgri oštećeno je oko 800 zgrada u kategorijama štete od lakših oštećenja do znatnih i teških oštećenja. Pojedinačno zaštićених 30-ak stradalo je u navedenim kategorijama.

Prema do sad dostupnim podacima oko 29 pojedinačno zaštićenih pokretnih kulturnih dobara/zbirki/inventara smješteno je u građevinama koje su oštećene u potresu. Do sada su utvrđena oštećenja na 8 pojedinačno zaštićenih zbirki, koje se trenutno ne mogu evakuirati zbog stanja građevina u kojima se nalaze te 4 zbirke za koje je evakuacija moguća i predviđena u sljedećem periodu. Za ukupno 17 zbirki tek je potrebno utvrditi stanje pokretnina stručnim pregledom.

Zgrade u kojima su djelovali Radio Sisak i Radio Petrinja

50

sakralnih građevina crkava, kapela, župnih dvorova... stradalo je prema dosadašnjim podacima

Svetište Majke Naših Stradanja u Gori

Uništena crkva u Žažini

jedinačno zaštićenog kulturnog dobra

Kapela sv. Duha u Hotnji - Sisačka biskupija

oštećenja uslijed i kulturna dobra

Oštećeni svod crkve u Pokupskom

Strašna devastacija crkve u Žažini

te je mnogo ljudi s područja Sisačke biskupije ostalo bez krova nad glavom. U tom potresu u potpunosti je uništena i katedrala Uzvišenja sv. Križa u Sisku, kao i više crkvi. U preliminarnom pregledu uz katedralu u potpunosti su stradale sljedeće crkve: sv. Marije Magdalene u Selima, Uzvišenja Sv. Križa u Kravarskom, sv. Antuna Pustinjaka u Odrji, sv. Nikole i sv. Vida u Žažini, Pohoda BDM u Sisku i Svetište Majke Naših Stradanja u Gori.

Oštećene su i župne crkve: sv. Antuna Padovanskog u Bučici, sv. Marije Magdalene u Donjoj Kupčini, BDM Snježne u Dubrancu, sv. Bartola u Hrastovici, Presvetog Trojstva u Hrvatskoj Dubici, sv. Katarine u Komarevu, sv. Roka u Kratečku, sv. Ilije proroka u Majji, sv. Jurja u Maloj Gorici, sv. Martina biskupa u Martinskoj Vesi, Uznesenja BDM u Peščenici, sv. Lovre u Petrinji, crkva sv. Martina biskupa u Pisarovinskoj Jamnici, Uznesenja BDM u Pokupskom, Pohoda BDM u Starom Farkašiću, sv. Marte u Šišincu, sv. Franje Ksaverskog u Viduševcu, crkva i samostan sv. Antuna Padovanskog u Hrvatskom Čuntiću, samostanska crkva i samostan sv. Antuna Padovanskog u Hrvatskoj Kostajnici i crkva u obnovi Ranjenog Isusa u Maloj Solini.

Stradale su i brojne župne kuće te velik broj kapela i poklonaca, a oštećen je i Svećenički dom u Sisku.

Crkva Pohoda BDM u Sisku

Spomenik kulture

Nakon pregleda posebno vrijedne katedrale Uzvišenja sv. Križa u Sisku, preliminarni zaključci stručnjaka su kako su oštećenja zadobivena u potresu konstrukcijske naravi, a detaljnom analizom utvrdit će se njihova težina. - Jedno od vidljivo teških oštećenja nalazi se na vijencu zvonika te je njegova sanacija, zbog zaštite vjernika i prolaznika, prioritet. U manjem dijelu oštećen je i krov nad ulazom na pjevalište te spoj pročelja i zvonika. Čak više nego pročelje stradala je unutrašnjost, gdje su vidljive brojne pukotine i oštećenja. Posebno je stradao strop iznad svetišta i sakristije te spoj kora i pročelja, koje je već bilo stradalo i u potresu koji je pogodio Sisak 1909. godine.

U potresu je teško stradala i župna kuća gdje su kroz cijeli objekt popucali zidovi, a

srušio se i dio stropa na prvoj etaži - navodi na svojim službenim stranicama Sisačka biskupija.

Tiskovni ured Zagrebačke nadbiskupije izvjestio je da je zaštićeni spomenik kulture Kapelica sv. Filipa i Jakova iz 1704. godine u Reštovu, u župi Imena Marijina Karmenje u Karlovačkoj županiji, građena u stilu ranog baroka, doživjela dodatna oštećenja u potresu 29. prosinca. Ured napominje kako su oštećeni svodovi i lukovi te su nastala veća raspuknuća na zidovima koja narušavaju stabilnost građevine. Pregledom stručnih službi utvrđeno je da je narušena statička stabilnost kapelice pa bi, kako tvrde, moglo doći do urušavanja pojedinih dijelova. Zbog toga, kapelica je stavljena izvan svake uporabe, a do daljnjega su obustavljena misna slavlja i sve ostale aktivnosti.

neuporabljive su, ali je intervencijom Ministarstva, Stožera civilne zaštite, Udruge HURIN i Vijeća za elektroničke medije organizirana druga lokacija i dostava sve potrebne opreme kako bi nastavili s radom - vijesti su iz Ministarstva kulture i medija.

Uništene crkve

O razmjerima štete uzrokovane potresom opširno izvješćuje i Sisačka biskupija. U strahovitom potresu 29. prosinca, s epicentrom kod Petrinje magnitude 6,2 stupnjeva po Richterovoj ljestvici, oštećene su brojne kuće